

oktobar/listopad 2008

NOVOSTI

Regionalna razvojna agencija za regiju Centralna BiH

U ovom broju:

- INDUSTRIJSKE/POSLOVNE ZONE U KONTEKSTU LOKALNOG/REGIONALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA
- ODRŽANA KONFERENCIJA O RAZVOJU PODUZETNIŠTVA
- JAČANJE IZVOZNE KONKURENTNOSTI MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA
- DODIJELJENI CERTIFIKATI ZA USPJEŠNO ZAVRŠEN KURS POSLOVNOG ENGLSKOG JEZIKA
- BILATERALNI SUSRETI IZMEĐU DOMAĆIH, ITALIJANSKIH I SRBIJANSKIH PRIVREDNIKA
- ZAVRŠEN PROJEKT "PODIZANJE KONKURENTNOSTI RAZVOJEM KLASTERA (CCA)"
- POSJETA DRVOPRERAĐIVAČKIH FIRMI VODEĆIM ITALIJANSKIM PROIZVOĐAČIMA OPREME I MAŠINA
- MODERNE TEHNOLOGIJE ZA DRVOPRERAĐIVAČKI SEKTOR
- UPISANA III GENERACIJA CISCO AKADEMIJE
- KONFERENCIJA INSTITUTA SVJETSKE BANKE
- VII KEF – KNOWLEDGE ECONOMY FORUM U ANCONI
- USLUGE HOLANDSKIH EKSPERATA PUTEM REZ AGENCIJE
- PRIMJER USPJEŠNE SURADNJE KONSULTANTA IZ HOLANDIJE (PUM) I PRIVREDNIKA IZ NAŠE REGIJE

INDUSTRIJSKE/POSLOVNE ZONE U KONTEKSTU LOKALNOG/REGIONALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA

Ekonomski razvoj u posljednjim decenijama odvija se u uslovima snažnog naglaska na industrijske politike i politike regionalnog i lokalnog razvoja. Takve politike imaju svoj izvor u teorijama o konkurentnosti i lokaciji privrednih aktivnosti. U suvremenim teorijama konkurentnosti, makroekonomska stabilnost se posmatra samo kao preduvjet uspješnog ekonomskog razvoja. Konkurentnost se efektivno iskazuje na nivou kompanija koje svojom produktivnošću stvaraju novu vrijednost. Veća produktivnost znači veću konkurentnost. Da bi se osigurala veća konkurentnost za kompanije je veoma značajno da posluju u takvoj poslovnoj okolini u kojoj postoje uslovi da njihovo djelovanje rezultira dugoročno održivim konkurentskim prednostima. U stvaranju takve poslovne okoline primarno se ispoljavaju specifičnosti pojedinih industrija i lokalnih sredina. Dok je makroekonomska okolina po pravilu identična za sve kompanije u jednoj zemlji, poslovna okolina ispoljava brojne specifičnosti i razlike u pojedinim industrijama. Zato građenje poslovne okoline ima snažno izražena obilježja specifičnosti pojedinih industrija. Na primjer, u slučaju Bosne i Hercegovine, činjenica da je monetarni režim utemeljen na valutnom odboru i da je novac konvertibilan skoro podjednako uslovljava djelovanje svih kompanija u zemlji. S druge strane, poslovna okolina u metalnoj industriji se razlikuje suštinski u odnosu na poslovnu okolinu u poljoprivredi. U metalnoj industriji tržišta, kao element poslovne okoline, potiču izvoznu orijentaciju i zahtijevaju konkurentne prednosti na međunarodnom nivou. U poljoprivredi tržišta potiču uvoznu supstituciju i diktiraju konkurentne prednosti, u čijem građenju se zahtijeva veće prisutvo države u raznim formama. Pored industrija, specifičnosti konkurentnosti ispoljavaju se i u teritorijalnoj dimenziji ekonomskog djelovanja. Određeni regioni u zemlji pružaju različite uslove za ekonomski razvoj, a pogotovo razvoj pojedinih industrija. U okviru tih regiona pojedine lokalne sredine, kao što su općine i gradovi, stvaraju dalje razlike u uslovima razvoja poslovne okoline za pojedine industrije. Ta okolnost je razlog zašto se regionalna i lokalna dimenzija razvoja sve više uvažavaju u građenju konkurentnosti i lokaciji pojedinih industrija na određenim prostorima. Građenje konkurentnosti u maloj zemlji, pogotovo u uslovima odgovornosti za regionalni i lokalni razvoj povezano je sa rastućom ulogom mikro, malih i srednjih preduzeća (MSP). Specifičnost razvoja, utemeljenog na promociji MSP, primarno se odnosi na potrebu stvaranja poslovne okoline u kojoj će ta preduzeća imati uslove za građenje održivih konkurentskih prednosti. U mnogim elementima poslovna okolina MSP ispoljava specifičnosti. Navedimo samo primjer konteksta za strategije i konkurencije MSP. Ta

Detalji sa obuke općinskih načelnika i službenika

preduzeća nemaju snagu da djeluju samostalno na velikim tržištima zbog svoje usitnjenosti, pa je logično da u poslovnoj okolini počinju da grade partnerstvo i razvijaju suradnju po horizontalnoj i vertikalnoj dimenziji i promoviraju suradnju klusterskog tipa. U pristupu temi industrijskih/poslovnih zona na području regije Centralna BiH potrebno je imati fokus na nove sadržaje industrijskih politika, koji se temelje na specifičnostima industrija, lokacija i osnovnih aktera lokalnog razvoja koje čine MSP.

Status Industrijskih/poslovnih zona u BiH

Koncept industrijskih/poslovnih zona u BiH poprima značaj u posljednje dvije godine, od kako je u zemlji uspostavljeno djelovanje regionalnih razvojnih agencija. Skoro svaka od tih razvojnih agencija ima u svom programu aktivnosti uspostavljanja i razvoja industrijskih/poslovnih zona u većini općina koje pokrivaju. Regionalne agencije REZ i SERDA su inicirale sistematičan pristup ovom razvojnom instrumentu i uradile Studije opravdanosti uspostavljanja industrijskih/poslovnih zona u regiji Centralna BiH i Sarajevskoj makroregiji. Većina postojećih industrijskih/poslovnih zona u zemlji je uspostavljena na lokacijama bivših velikih državnih preduzeća, koja su manje ili više neuspješno privatizirana, pa je organiziranje tih zona bio način da se raspoložive nekretnine privedu efikasnijoj namjeni. Zato je vladajući tip industrijske/poslovne zone restrukturirana zona sa nerazvijenom infrastrukturom i ograničenim kapacitetima apsorpcije novih investicija, te je kao takva nisko atraktivna za potencijalne investitore. Mnogi vide perspektive takve zone u konglomeratu objekata

koji će se javiti nakon što se izvrši prodaja pojedinih dijelova tih državnih kompleksa, kada će oni doći u ruke novih vlasnika, koji će imati nove razvojne vizije sa pribavljenim nekretninama.

Studija FIAS uočava da su postupak nabavke zemljišta i dobivanja odobrenja za infrastrukturno razvijanje lokacije među najznačajnijim preprekama koje investitori iskuse u BiH. Usko grlo se obično pojavljuje u postupku pronalaska dostupne lokacije, registriranja titulara, dobivanja odobrenja za re-zoniranje i dobivanja svih potrebnih odobrenja. Proces je dugotrajan i rizičan, a neke procedure nisu dovoljno transparentne. Svi zajedno, ovi faktori otežavaju investitorima da izvrše pouzdanu procjenu trajanja i cijene infrastrukturnog zemljišta i projekata izgradnje u BiH. Nažalost, iako je navedena studija urađena prije pet godina, njeni osnovni nalazi važe i danas i to BiH osjeća u niskoj konkurentnosti u privlačenju domaćih i stranih investitora, pri čemu domaći često i nalaze odgovarajuća sredstva da svoje projekte realiziraju, a strani bivaju obeshrabreni i odustaju od svojih planova investiranja u BiH. U tom je području BiH izložena drastičnim konkurentskim nedostacima, posebno u slučajevima greenfield investicija, koje su od kritične važnosti za restrukturiranje njene ekonomije. Jer, u većini evropskih zemalja investitore čekaju pripremljene industrijske lokacije ili prilike da ih pronađu, kupe ili izgrade. U BiH su u tom pogledu prepušteni neizvjesnosti. Problem je manje prisutan jer je većina stranih investicija bila usmjerena na akvizicije, kod kojih se kupuju izgrađene lokacije. Ali, akvizicije imaju svoj kraj i ograničen kapacitet određen obimom privatizacionog portofolija. Zato industrijske/poslovne zone za greenfield investicije postaju od ključne važnosti.

Podrška razvoju poslovne infrastrukture je postala nezaobilazna tema i u državnim, entitetskim i kantonalnim programima i strategijama za podizanje konkurentnosti u poduzetništvu i privlačenju stranih investicija. Obim finansijske podrške je, nažalost, još uvijek tek simboličan, ali svakako treba spomenuti „Program izgradnje poduzetničkih zona u Federaciji BiH“ za koji je u 2008.godini izdvojeno 3.000.000,00 KM i Program subvencioniranja troškova organizacije i izgradnje poslovnih zona Zeničko-dobojskog kantona.

Zašto BiH trebaju poslovne zone?

- Rješavanje problema nezaposlenosti
- Aktiviranje neiskorištenih resursa i njihovih kapaciteta
- Podrška razvoju poduzetništva
- Stvaranje uslova za privlačenje stranih investicija
- Privlačenje fondova strukturalnog prilagođavanja
- Povećanje javnih prihoda lokalnih zajednica
- Smanjenje investicionih izdataka za proizvodne i poslovne objekte
- Smanjivanje operativnih troškova funkcioniranja, transporta, održavanja i sigurnosti objekata

i servisa unutar zone

- Niži troškovi zajedničkog korištenja određenih objekata (laboratorije, energetske izvor, uslužni servisi, komunalije, i td.)
- Pristup jeftinijim inputima (sirovine, komponente, ambalaža, servisi, radna snaga, i td.)
- Niži transakcioni troškovi (lokacija proizvođača i dobavljača identična)
- Efikasna koordinacija (kupac-dobavljač) unutar zone
- Specijalizacija i podizanje efikasnosti (transfer, primjena i distribucija novih tehnologija unutar zone)
- Partnerstva sa povezanim industrijama

Obuka općinskih načelnika i savjetnika načelnika na temu „Uspostava i upravljanje poslovnim zonama“

Implementirajući projekt, koji je za cilj imao izradu Studije opravdanosti uspostavljanja industrijskih/poslovnih zona u općinama regije Centralna BiH, te kao rezultat konstantne suradnje sa općinskim razvojnim timovima, REZ Agencija je prepoznala potrebu i značaj izgradnje kapaciteta općina po pitanju uspostave i upravljanja poslovnim zonama. Imajući u vidu da se uspostava poslovnih zona pokazala kao provjeren instrument ekonomskog razvoja u mnogim zemljama tranzicije, a kao logičan korak nakon publikacije Studije opravdanosti, REZ Agencija je organizirala primjenjenu edukaciju za općinske načelnike i njihove najbliže stručne suradnike iz cijele regije Centralna BiH.

Edukacija se sastojala od ciklusa treninga od četiri sesije u 4 općine regije Centralna BiH. Obuka je imala za cilj usvajanje praktičnih znanja i iskustava kada je u pitanju izgradnja poslovnih/industrijskih zona, ali i razvijanje modela uspostave i upravljanja, sa ilustracijom svih neophodnih koraka procesa. Radionica je obradila i iskustva dobre poslovne prakse iz Češke, Slovačke, Hrvatske i Srbije, ali i primjere iz BiH. Tim predavača je bio iz Udruženja poslovnih savjetnika BiH LESPnet: Dr. Fikret Hadžić i Edin Alić.

Načelnici o Seminaru

“Ovo je dobra i korisna edukacija, sa puno pozitivnih primjera i ilustracija o samom značaju poslovnih zona.”

Anto Čičak, načelnik Općine Usora

“Ovaj seminar će nam obezbijediti dobar i praktičan mehanizam da slijedimo prave korake u uspostavi poslovnih zona.”

Adem Huskić, načelnik Općine Tešanj

“Dobro je što je REZ Agencija prepoznala potrebe i probleme općina i na taj način konkretno pomaže ekonomski razvoj naših lokalnih zajednica.”

Izet Bašić, načelnik Općine Zavidovići

ODRŽANA KONFERENCIJA O RAZVOJU PODUZETNIŠTVA

Dvodnevna konferencija pod nazivom «Business Development Conference 2008», koja je održana u Zenici, u organizaciji SPARK BiH – Business Start up Centre Zenica (BSC Zenica), 18. i 19. juna 2008. godine, imala je za cilj predstavljanje prepreka i razvojnih mogućnosti za malo i srednje poduzetništvo na području BiH i ZE – DO kantona, a u skladu sa studijom «Procjena stanja i prepreke sa kojima se suočava lokalni sektor malih i srednjih preduzeća u Zeničko-dobojskom kantonu». Studiju je uradio istraživački tim REZ Agencije, a prezentirao je Nermin Begović, menadžer za strateško planiranje REZ-a. On je istakao da su hipoteze koje su testirane potvrdile da postoje značajne prepreke sa kojima se suočava sektor malih i srednjih pre-

duzeća u Zeničko-dobojskom kantonu. Prema njegovim riječima, ovaj dokument predstavlja mjerljivu percepciju poduzetnika prema poslovnom okruženju u ZE – DO kantonu i kao takav sadrži i adekvatne preporuke šta treba uraditi kako bi se poslovno okruženje poboljšalo.

Konferenciji je prisustvovalo oko 200 predstavnika poslovnih subjekata, lokalne samouprave, organa izvršne vlasti, investitora i međunarodnih organizacija.

U plenarnom dijelu konferencije održane su prezentacije i diskusije na temu poslovne infrastrukture i virtualne inkubacije, a organizirana su i tri okrugla stola na temu prepreka i preporuka za razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

PODRŠKA IZVOZU I STRANIM ULAGANJIMA

JAČANJE IZVOZNE KONKURENTNOSTI MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

U okviru projekta REXIS - podrška izvozu i stranim ulaganjima u regiji Centralna BiH, koji je finansirala Ambasada Kraljevine Holandije, REZ Agencija je obezbijedila izradu web stranica, te dizajniranje i štampanje kataloga za 20 preduzeća iz Regije.

U prvoj fazi je bilo obuhvaćeno 50 preduzeća iz sektora prehrambene industrije, prerade tekstila i kože, te hemijske djelatnosti. Nakon posjeta na terenu i analize izvozne spremnosti, Tim za podršku razvoju malih i srednjih preduzeća REZ Agencije je odabrao 20 sa najboljim izvoznim potencijalom, za koje su dizajnirani štampani i elektronski promotivni materijali. I web stranice i katalogi su urađeni na našem i engleskom jeziku, dizajn je unikatan i u skladu sa proizvodnim programom i potrebama svakog preduzeća.

Web stranice su postavljene na internet i katalogi dostavljeni korisnicima projekta. Očekuje se da će ovakav vid podrške našim firmama unaprijediti njihove promotivne aktivnosti i pomoći im da uspostave suradnju, kako sa domaćim, tako i sa inozemnim poslovnim partnerima.

DODIJELJENI CERTIFIKATI ZA USPJEŠNO ZAVRŠEN KURS POSLOVNOG ENGLESKOG JEZIKA

U aprilu 2008. godine uspješno je završen kurs poslovnog engleskog jezika, koji je REZ Agencija organizirala za predstavnike malih i srednjih preduzeća i općinskih razvojnih timova iz regije Centralna BiH. Ukupan broj polaznika je bio 68, a njih 44 je uspješno položilo završni ispit. Svi kandidati su dobili certifikate o odslušanom kursu, a oni koji su položili završni ispit i certifikat o uspješno položenom ispitu. Program je bio identičan za sve polaznike i, prema njihovim ocjenama, izuzetno koristan i kvalitetan. Svečana ceremonija dodjele certifikata održana je 09. maja u hotelu «Zenica» u Zenici.

Podrška razvoju malih i srednjih preduzeća

Direktor Italijanskog instituta za vanjsku trgovinu g. Giorgio Ruta

FACILITY – INTERNACIONALIZACIJA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

BILATERALNI SUSRETI IZMEĐU DOMAĆIH, ITALIJANSKIH I SRBIJANSKIH PRIVREDNIKA

Jedan od projekata za pružanje podrške malim i srednjim preduzećima je i projekt FACILITY – internacionalizacija malih i srednjih preduzeća, koji je REZ Agencija realizirala u sklopu INTERREG IIIA CBC programa EU. Cilj projekta je uspostavljanje interregionalne suradnje između regija Apulija i Veneto iz Italije, Bosne i Hercegovine i Srbije.

U okviru projekta predviđeno je održavanje bilateralnih susreta privrednika iz regije Centralna BiH sa privrednicima iz partnerskih zemalja.

U maju ove godine organizirana je posjeta BiH delegacije regiji Apulija u Italiji. Delegaciju su sačinjavali predstavnici REZ-a i privrednici iz regije Centralna BiH, koji posluju u sektorima proizvodnje namještaja i prehrambene industrije: ZEDEX d.o.o. Zenica, ARTISAN d.o.o. Tešanj, MAY d.o.o. Tešanj, SALČINOVIĆ d.o.o. Zenica i DUKAT d.o.o. Tešanj. 07. i 08. maja održani su bilateralni susreti u gradovima Bari i Lecce u kojima je, osim naših preduzeća, učestvovalo i 13 preduzeća iz regije Apulija, te 4 preduzeća iz Srbije. Bosanskohercegovačka i srbijanska delegacija su imale priliku sastati se sa predstavnicima organizacije CONFINDUSTRIJA Puglia (Savez udruženja privrednika za regiju Apulija).

Tom prilikom su razmijenjena iskustva o načinu organiziranja privrednika i mogućnostima privredne suradnje

između partnerskih regija/zemalja.

U julu je REZ Agencija bila domaćin privrednicima iz regija Veneto i Apulija, koji posluju u sektorima proizvodnje i prodaje poljoprivrednih i građevinskih mašina, metaloprerade, drvoprerade, tekstilne industrije, te projektovanja i građevinarstva. U bilateralnim susretima je učestvovalo 14 italijanskih preduzeća (5 iz regije Veneto i 9 iz regije Apulija) i 18 preduzeća iz naše regije. Italijanski privrednici su posjetili preduzeća SLOVENKA d.o.o. Donji Vakuf, VIS KONFEKCIJA d.o.o. Gornji Vakuf/Uskoplje, ZEDEX d.o.o. Zenica, ENTASIS d.o.o. Zenica i AKSA d.o.o. Zenica, kako bi se na licu mjesta uvjerali u poslovne mogućnosti koje im otvara suradnja sa BH firmama. Gosti iz Italije su bili ugodno iznenađeni privrednim potencijalom regije Centralna BiH.

Susretima u Zenici je, između ostalih uvaženih gostiju, prisustvovao i direktor Italijanskog instituta za vanjsku trgovinu, odjel Ambasade Italije za promociju ekonomskih odnosa, g. Giorgio Ruta. On je učesnicima ovog značajnog skupa prezentirao mogućnosti za suradnju između BiH i Italije.

Očekuje se da će bilateralni susreti održani u maju i julu ove godine uroditi i konkretnom poslovnim suradnjom u narednom periodu.

ZAVRŠEN PROJEKT "PODIZANJE KONKURENTNOSTI RAZVOJEM KLASTERA (CCA)"

31. jula 2008. godine uspješno je okončan četvorogodišnji projekt «Podizanje konkurentnosti razvojem klastera» (Cluster Competitiveness Activity), koji je implementirao USAID. REZ Agencija je bila partner u projektu za sektor drvoprerađivačke industrije i šumarstva na području regije Centralna Bosna i Hercegovina.

Cilj projekta je bio unapređenje stanja u sektoru drvoprerađivačke industrije kroz porast produktivnosti i konkurentnosti, kao i povećanje udjela finalnih proizvoda u ukupnom izvozu na inozemno tržište.

U okviru projekta formirano je šest radnih timova koji su se bavili sljedećim oblastima:

- pristup kapitalu
- nove tehnologije
- sistem kvaliteta
- obrazovanje kadrova
- marketing
- šumarstvo i obezbjeđivanje sirovine

O značaju drvne industrije u ukupnoj privredi Bosne i Hercegovine najbolje govori podatak da se u posljednjih 5 godina proizvodnja utrostručila. U 2007. godini izvoz je povećan za 17,1%, a udio finalnih proizvoda u ukupnom izvozu dostigao je 39% ili 775 miliona KM.

Suradnja REZ Agencije i USAID CCA na implementaciji ovog projekta ocijenjena je kao veoma uspješna i do-

bra pretpostavka za naredne zajedničke projekte sličnog usmjerenja. REZ Agencija i koordinatorski projekat Ismar Alagić bili su pokretači i realizatori brojnih inicijativa koje su doprinijele boljem ispunjavanju zahtjeva drvoprerađivačkih firmi koje su učestvovala u projektu CCA.

Rezultati projekta zvanično su promovirani na regionalnoj konferenciji Klastera drvoprerađivačke i šumarstva regije Centralna BiH, koja je održana u Zenici 10. juna 2008. godine.

Novoformirano Udruženje Klaster drvne industrije UDK sa sjedištem u Sarajevu će, nakon što je projekt CCA okončan, nastaviti pružati podršku sektoru drvoprerađivačke industrije i šumarstva u BiH.

POSJETA DRVOPRERAĐIVAČKIH FIRMI VODEĆIM ITALIJANSKIM PROIZVOĐAČIMA OPREME I MAŠINA

Nakon uspješno okončane obuke o primjeni CNC tehnologija u obradi drveta (kompjuterski upravljane obradne mašine), koja se odvijala u Centru za izvrsnost u drvoprerađivačkom sektoru, REZ Agencija je organizirala studijsko putovanje u Italiju. Delegaciju su sačinjavali polaznici CNC obuke - predstavnici renomiranih drvoprerađivačkih firmi (Promo d.o.o. Donji Vakuf, Artisan d.o.o. Tešanj, Enterijeri AG d.o.o. Ze-

nica, Krivaja - Tvornica montažnih kuća d.o.o. Zavidovići, Tamex d.o.o. Kiseljak, Nansi d.o.o. Žepče i dr.), predstavnici Univerziteta u Zenici i Lokalne razvojne agencije RAZ iz Zavidovića. Delegacija je posjetila italijanski grad Pesaro sa ciljem upoznavanja sa vodećim proizvođačima opreme i mašina za obradu drveta, ali i obradu stakla i kamena.

U periodu od 09 do 13. jula 2008. godine, gosti iz BiH su posjetili renomirane proizvođače poznatih, najmodernijih kompjuterski upravljanih obradnih mašina. Domaćin je bila italijanska firma BIESSE, svjetski lider u proizvodnji mašina i opreme za obradu drveta, koja je omogućila posjetu, kako svojim pogonima, tako i proizvodnim lokacijama drugih renomiranih proizvođača, kao što je firma BUP koja proizvodi alate za obradu drveta i firma INTERMAC koja proizvodi mašine za obradu stakla. Prema ocjenama učesnika, posjeta je bila vrlo korisna, a rezultirala je naznakama poslovne suradnje koja bi trebala biti realizirana u narednom periodu.

Ovo studijsko putovanje je organizirano u okviru aktivnosti REZ Agencije na razvoju drvoprerađivačkog sektora u regiji Centralna BiH, a koje je logičan nastavak CNC obuke za drvoprerađivačke firme, koju su uspješno završila 23 polaznika u dva realizirana ciklusa obuke.

MODERNE TEHNOLOGIJE ZA DRVOPRERAĐIVAČKI SEKTOR

REZ Agencija je, u suradnji sa USAID CCA projektom, tokom mjeseca jula 2008. organizirala treninge za drvo-prerađivačka preduzeća iz regije Centralna BiH.

Treninzi su, u skladu sa potrebama polaznika, bili organizirani u dva različita modula. Prvi je bio namijenjen odjelima za prodaju i marketing, dok se drugi modul odnosio na vještine procesuiranja drveta radi optimizacije primjene

modernih CNC mašina u proizvodnim procesima.

Prvi modul je obuhvatao slijedeće oblasti: internet i e-commerce, internet marketing, dizajn web stranice, upotreba administrativnih alata i izvoz u EU. Ovaj dio je bio svojevrsni nastavak suradnje REZ Agencije sa preduzećima iz regije, s obzirom da su učesnici treninga bili korisnici ranijih projekata REZ-a, u okviru kojih je za preduzeća dizajniran izvozno orijentiran dvojezični promotivni materijal, kako štampani tako i elektronski. Tako je ovaj trening bio nadogradnja prethodno realiziranih projekata podrške malim i srednjim preduzećima, sa ciljem da se uposlenici u preduzećima osposobe za periodičnu aktualizaciju elektronskog promotivnog materijala.

Drugi modul se odnosio na praktičnu obuku na CNC centru Project 315, Masterwood, koji je korišten kao model za obuku. Masterwood je renomirani proizvođač suvremene CNC opreme za prerađu drveta i koristi sisteme koji rade na Windows OS, te su kompatibilni sa većinom ličnih kompjutera.

Treninzima je prisustvovalo 16 uposlenika iz 13 drvo-prerađivačkih preduzeća iz regije Centralna BiH.

UPISANA III GENERACIJA CISCO AKADEMIJE

REZ - Regionalna razvojna agencija za regiju Centralna BiH je u mjesecu julu raspisala Konkurs za upis polaznika u III generaciju CISCO Akademije mrežnih tehnologija u Zenici. Na konkurs se prijavilo 40 kandidata za koje je organizirano testiranje i provjera znanja o računarskim tehnologijama. Prva predavanja za III generaciju CISCO Akademije počela su početkom oktobra. Polaznici I i II generacije CISCO Akademije već su uspješno završili obuku i položili ispite za prvi, odnosno drugi semestar. Polaznicima su u julu mjesecu podijeljeni certifikati o uspješno položenim semestrima. Budući da REZ Agencija ima za cilj da CISCO Akademija bude mjesto gdje će polaznici imati mogućnost za sticanje znanja iz raznih oblasti računarskih tehnologija, odabrana su 4 najuspješnija polaznika iz prve generacije, koja su uspješno prošla prvi dio obuke za instruktore i koji će, po završetku Akademije i položenom finalnom CCNA testu, imati mogućnost da

polazu i test za CISCO instruktora i tako postanu certificirani CISCO instruktori.

Nakon uspješno položenih ispita na prvom i drugom semestru za polaznike Akademije organizirana su i ugodna druženja.

Počela predavanja za III generaciju Cisco Akademije

INFO

Konferencija Instituta Svjetske banke

Konferencija pod nazivom "Unapređenje vladinog učinka i odgovornosti: Implikacije na rast i konkurentnost" održana je u periodu od 23. do 25. juna 2008. u Neumu. Organizatori Konferencije su bili Institut Svjetske banke iz Washingtona, Austrijska agencija za razvoj i suradnju, te Vlada Bosne i Hercegovine. REZ Agencija je, na poziv Instituta Svjetske banke, održala prezentaciju u sklopu prvog panela Konferencije "Smanjenje troškova i rizika poslovanja u BiH- fokus na sistemsku regulatornu reformu." Konferenciji su prisustvovali predstavnici državne i entitetskih vlasti u BiH, te njihovi suradnici.

VII KEF –Knowledge Economy Forum u Anconi

KEF –Knowledge Economy Forum (Forum: Znanje u ekonomiji), u organizaciji Svjetske banke, održava se već sedmi put, sa ciljem povećanja primjene inovacija i novih tehnologija u malim i srednjim preduzećima, kao instrumenta za brži rast i povećanje konkurentnosti preduzeća. Ove godine KEF se održao u Anconi, u Italiji, od 17. do 19. juna 2008. Forumu su, na poziv Svjetske banke u BiH, prisustvovali i predstavnici REZ Agencije.

Usluge holandskih eksperata putem REZ Agencije

PUM organizacija posjeduje 27 godina iskustva u pružanju pomoći i asistencije u više od 70 zemalja svijeta. Trenutno angažira od 3500 - 4000 eksperata volontera iz svih oblasti privrede i rada malih i srednjih preduzeća, a već 3 godine su dostupni i privrednicima naše regije.

Kriteriji za korištenje usluge PUM-a

- Mala i srednja preduzeća (udruženja) sa 10 - 750 uposlenih
- Maksimalni Bilans stanja 43 mil. €
- Godišnji promet ne smije prelaziti više od 50 mil. €
- Udio stranog vlasništva mora biti manji od 49%
- Preduzeće postoji minimalno 2 godine

Klijenti/korisnici PUM usluga snose samo troškove smještaja i lokalnog transporta PUM eksperata.

Troškove angažmana PUM eksperta pokriva vlada Kraljevine Holandije

Period angažmana i trajanje asistencije određuje korisnik usluge

Za sve informacije obratite se na:

Štrosmajerova 11, 72000 Zenica,
Bosna i Hercegovina
Tel: +387 32 462 161,
Fax: +387 32 441 230,
E-mail: info@rez.ba,
www.rez.ba

PRIMJER USPJEŠNE SURADNJE KONSULTANTA IZ HOLANDIJE (PUM) I PRIVREDNIKA IZ NAŠE REGIJE

Preduzeće Heko d.o.o. iz Bugojna već nekoliko godina se bavi intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom na površini od preko 100 hektara na području Hotigošća u općini Bugojno. Ovo preduzeće, pored različitih poljoprivrednih kultura, već dvije godine uspješno proizvodi plantažne visokožbunaste američke borovnice, brusnice, te novu kulturu tajberi. Sadnice za svoju plantažu ovo preduzeće je moralo uvoziti, s obzirom da u BiH ne postoji ni jedan rasadnik, ni znanje koje je neophodno za razvoj novih sadnica ovih specifičnih kultura. Svi pokušaji preduzeća da razvije svoje vlastite sadnice su završavali bez uspjeha.

U cilju prevazilaženja ovog problema, REZ Agencija je preduzeću Heko osigurala vrhunskog PUM stručnjaka iz Holandije za plantažni uzgoj američkih visokožbunastih borovnica g. Adrianusa Nagela, koji je uposlenike preduzeća Heko educirao u proizvodnji sadnica ove kulture. U program edukacije uključeni su i predstavnici Poljoprivrednog fakulteta iz Sarajeva, što će u budućnosti osigurati tehničku asistenciju pri uspostavljanju i razvoju plantaža ove visokoprinosne biljke širom Bosne i Hercegovine. Za vrijeme edukacije PUM stručnjak, te uposlenici preduzeća Heko i predstavnici Fakulteta su uspjeli pripremiti 10.000 sadnica, koje su bile spremne za berbu već u ljeto 2008. Time je uspostavljen prvi rasadnik plantažnih borovnica, brusnica i tajberija u BiH.

Cijena uvezenih sadnica je vrlo visoka, međutim, to nije

najveća korist koju predstavlja angažman PUM stručnjaka. Preneseno znanje će imati veliki uticaj na širenje plantažne proizvodnje ovih kultura u čitavoj BiH, a samim tim i na razvoj poljoprivrede. Budući da se radi o proizvodnji voća koje je izuzetno traženo, ne samo na BiH tržištu, nego i vani, ovo predstavlja važnu osnovu za razvoj novih kooperatora mreža na području Bugojna i šire, što znači veliki broj novih radnih mjesta, ulaganja u prerađivačke kapacitete i drugo. Poznato nam je da berba šumskog voća rezultira devastacijom, tako da će ovaj projekt doprinijeti i zaštiti biodiverziteta Bosne i Hercegovine.